

Portæ ramo
rum in iecoris
substantia se-
ritis.

Portæ caudi-
cis extra se-
cur distribu-
tio.

Ad bilis uesi-
culam.

Ad uentricu-
li humilis ori-
ficium.

Portæ caudi-
cis in duos
præcipuos
truncos se-
dit.

Ad dextram
ventriculi fun-
di sedem, & ipsi
proximam o-
menti partem.

Ad duoden-
ti intestinum.

Li. 4. de Vsu
pur.
Sinistri trun-
ci scitis.

IN IECORIS substantia ab omnibus^a denissioribus & quæ orbicula-
tim consistunt extremis ipsius partibus^b exiguae admodum numero sicut
uenarum propagines incipiunt, quæ uersus iecoris medietatem porrectæ, sen-
sim in maiores soboles, & inde in grandiores adhuc tantisper coeunt, do-
nec omnes (quæ profecto sunt quam frequentissimæ) in quinque, interdum
etiam in pauciores ramos colligantur, qui in caua iecoris regione uersus
eius medium, ad interiora tamen & posteriora, iuxta dorsum magis uniti,
unam grandem & impenle amplam constituunt uenâ, quæ nobis portæ uena nuncupabitur.
Hæc ad eum modum ex iecoris cauo enata, aut (si non minus uerè quam clarè loqui uoles) omnes
nuper dictos ramos, soboles & propagines in iecoris substantia^c dispargens, oblique deorsum
uersus sinistram procedit in multos uenarum furculos, ad bilis uesiculâ, uentriculû, intestina, lie-
nem, omentum, mesenterium, hæc serie digesta. Primum^d duos ualde exiguos ramulos ex supe-
riori, seu anteriori sui corporis parte (non autè latere) bilis uesiculæ ceruici distribuit, qui eam
ceruicem amplexantes, ac in furculos capillorum modo prætenues diducti, in uniuersum uesiculæ
corpus eo pacto excurrunt, quo in^e alba adhærente uel oculi tunica, uenulas porrigi cernimus.
Post hos aliquanto inferius ab elatiori quoque & anteriori uenæ corporis sede, uersus dextrum
tamen latus magis^f alius ponitur ramus, nuper^g commemoratis insignior, qui humilior uen-
triculi orificium & uentriculi portionem huic iuxta dorsum proximam aliquot ramulis adit,
nulla prorsus sobole anteriorem uentriculi sedem perrepas. At portæ uenæ caudex deorsum
magis protensus, postquam hos diffudit ramos, in duos maximos bipartitur truncos, quo-
rum elatior (quem & sinistram doctrinæ studio opportunè nominabimus) propemodum u-
niuersus in uentriculum, & omentum, & quandam colli intestini^h regionem, quæ secundum
humiliorem uentriculi sedem fertur, deinde & in lienem absimitur. Alter, qui & humilior &
grandior est, ac dexter meritis appellabitur, totus penè in mesenterium & intestina exhauritur.
Ab huius nanque dextro latere iuxta ipsam caudicis portæ in duos truncos distributionem,
utrunqueⁱ insignis uena uentriculo exporrigitur, quæ omenti membrana superiori suffulta, &
sub dextra uentriculi fundi sede transuersim producit^j, exiguas frequentesque uenulas certo or-
dine, ac quodammodo geniculatim uentriculo diuariat, qui & anteriorem & posteriorem fun-
di uentriculi regionem multa sobole aliquotque intertexunt. Hæc uena ubi^k ad mediam fundi
uentriculi sedem processit, in quosdam exiguos ramulos finitur^l illi uenæ cōtiguos, quam non
multo post reliquam fundi uentriculi regionem occupare audies. Porro quemadmodum hæc
uena plurimas uenulas ex elatiori ipsius sede seriatim uentriculo offert, ita quoque innumeras
uenularum soboles per totam dextram superioris membranæ omenti regionem diffundit, illis
serè numero correspondentes, quas in uentriculi fundum spargi paulo antè dicebam. Verum
præfens uena^m interdum, neque id sanè infrequenter, à portæ uena supra quam illa in duos gran-
des truncos bipartitur, originem obtinet, imò quandoque àⁿ sinistro portæ trunco non semel
hanc ipsam pronasci obseruauimus. Quemadmodum uero hæc subinde in ortu uariat, ita
etiam^o uena quæ ipsam subsequitur, non idem semper principium exigit. nunc enim à dextro
dextri trunci latere, nunc uerò à latere dextro uenæ portæ caudicis priusquàm in duos eiusmo-
di truncos dirimitur, uena quædam originem ducit, quæ^p primum intestinum quod duode-
num uulgo uocamus, numerosa serie implicat. Hæc enim intestinum ad mediū serè ipsius lon-
gitudinis primum contingens, deorsum ad reliquam intestini longitudinem paulo ultra iuni-
cipium exporrigitur, & superiori membrana omenti & glandoso corpore huic intestino
adnato suffulta, geniculatim intestinum fedi, quam perrepat, ramulos dispergit, non negli-
gens interim glandosum quo sustinetur corpus. nam & illi, & omenti regioni quæ prorepat,
furculos quosdam impartitur. Cuius uerò naturæ illud corpus sit, in Capite præcedente execu-
tus sum: quanquam idem rursus in quinto libro Galeni nomine, qui falso id^q inferius uentri-
culos cōprimere ac occludere opinatur, agendum erit. Hic enim sermo reliquæ, quam portæ
uena molitur, distributioni dedicandus est. Sinister itaque portæ truncus transuersim ad in-
feriorem omenti membranâ, quæ hæc posteriori uentriculi subijcitur regioni, properat, hæcque
omenti sede dein & glandoso corpore huic membranæ innato sustinetur, apteque suffulcitur
in plurimas notatu dignas soboles digeritur. Non procul enim ab ea sede, quæ à portæ caudice
truncus iste discinditur, inferiori omenti membrana implicatur, ab elatiori ipsius regione
uenam germinat, quæ non admodum frequenti ramorum serie in gibbum uentriculi, quæ
dextram dorsi sedem id spectat, diffunditur. Ab humiliori autem trunci sede, alia diducitur ue-
na, nuper dictæ quodammodo in ortu respondens, quæ deorsum in dextram inferioris omenti
membranæ regionem furculos aliquot deriuat, & quibusdam ramulis in colum intestinum,
quæ

qua hac omenti membrana id continetur, præfens uena pertinet. Porro ulterius in sinistri
ci uersus lienem progressu, præter^r exiguas soboles quas priuatim glanduloso ipsum sufful-
enti corpori largitur, ab elatiori sua sede^s uenam promittit omnium uentriculum adeuntium
cile capacissimam. Hæc inferiori quoque omenti membrana continetur, & oblique sursum
uersus sinistram sub uentriculo quæ dorso id innititur prorepens, mox in ascensu huic uentri-
culi sedem^t duos communicat ramos, utrinque singulos, in hanc uentriculi sedem multis etiam su-
lis dispersos. Reliqui uenæ sursum ad^u elatius uentriculi orificium, per uentriculi poster-
iorem sedem ambiens, secundum sinistram eius latus denuò in posteriora retorquetur, ac u-
mel dicā coronæ prorsus modo uentriculi superius orificium concinnè^v perrepat, in prog-
ressu recta deorsum in uentriculi corpus ramos geniculatim offerens, qui magnam uentriculi
sedem occupant. A superiori autem sede, uena hæc ramulos etiam diffundit, sed exiguos pri-
us, & in stomachi terminum, quæ is uentriculo continuatur, excurrentes. Porro inter cæ-
propagines, ab hac uena coronæ ritu uentriculi elatius orificium succingente exortas^w ut
que insignis uena ab ipsa pronascitur, quæ à posteriori uentriculi regione secundum dextram
orificij latus antrorsum contendit. Atque hæc propago à dextro eius uenæ latere nata, sec-
undum superiorem uentriculi sedem, inferius uentriculi adit orificium, id frequentibus utcu-
uenis amplexans, & in progressu geniculatim ramos in priorem posterioremque uentriculi
sedem spargens. Iam commemorare uenæ tot propagines in uentriculum pertinenti, alia
sponderet, ab humiliori sede sinistri uenæ portæ trunci prodiens, ac inferiori omenti membra-
na implicata, quæ non ita longè ab initio in duos ramos plurimum ab inuicè discedentes bipar-
titur, ex quibus denuò quamplures furculi deorsum prorepunt, & in colli intestini partem (cui
inferioris membranæ omenti beneficio tanquam à mesenterio ad dorsum committitur) ex-
currentes, & nonnullis propaginibus inserti in partē inferioris membranæ omenti, quæ intesti-
nū incumbit, ac uelut à colo intestino pronascitur. Atque hæc quidem de hominibus me ha-
nus dixisse arbitrator. nam à sinistro portæ trunco ne minima quidem soboles canibus ad-
lum intestinum digeritur, uti etiam in ipsis colum intestinum nulla ex parte omento alligat-
adeò ut neque mirandum sit, si hac orationis serie interdum à Galeni placitis recedam, qui
arum uenas, uti ipse etiam ad Antisthenem scribit, ex professo docens, hominum uenas
persequitur. Cæterum postquam sinister portæ truncus commemoratas eduxit propagines
ad lienem transuersim accedens, in^x duos ramos secatur, qui rursus in alios partitur, at-
hi denuò in alios tantisper dirimuntur, quousque numerosa ramorum serie in^y cauam siman-
lienis sedem recta linea secundum totam lienis longitudinem inferiori membrana omenti
petuò suffulti implentur, atque^z in finitima sobole uenulas oppidò quam graciles inuicem
plexas, per uniuersum lienis corpus digerant. Ab infimo ramo, lienis inferiora petente, pri-
mo sinister portæ truncus in frequentissimas soboles illas dispargatur, interdum^{aa} tenuis-
na prodit, quæ in sinistram inferioris membranæ omenti sedem uno atque altero furculo
spensatur: idque tunc potissimum, quando primus^{ab} maioris in humiliorem omenti membra-
nam pertinentis uenæ diductus angustior est, quam ut commodè uniuersæ membranæ in-
ramos communicet. Præterea à ramo quopiam ex illis qui ad superiorem lienis regionem
punct, quum is iuxta lienem consistit, uena exoritur, quæ dextrorsum lata, atque omenti me-
brana superiori intertexta, in eam uentriculi sedem pertingit, quæ elatiori lienis sedi prop-
quior uisitur. Hæc quandoque, sed rarius, in uentriculi tunicas adeò excurrit, ut non admodum
procul à sinistra sede superioris orificij uentriculi distet. quod autem hæc uena illud contige-
uidi nunquam. Neque etiam præfens uena ab elatissimo lienem adeuntium ramo promittitur,
ab illo qui serè huic proximus est. Quemadmodum uerò hæc iuxta eminentiorē lienis partem
principium ducit, sic à maiusculo ramo imam lienis sedem accedente, alia exurgit uena ut
que insigni amplitudine donata. Hæc perinde atque nuper^{ac} dicta dextrorsum retorquetur
sinistram uentriculi fundi regionem perrepans, illi accuratè conuenit uenæ, quam ad fun-
medium usque dextram eius sedem amplecti retulimus. Ambæ enim ad hoc medium in exig-
desinunt ramulos, mutuòque implicantur. Dein sinistra perinde ac dextra in sinistram fundi u-
triculi sedem furculos geniculatim antrorsum retrorsumque dispergit, ac superiori membra-
amenti in sinistram ipsius partem oblongas frequentesque soboles communicat. Cæterum
nes ea quam fundi uentriculi dextram sedem adire commemorauimus, destituuntur: & illius uenæ
ea supplet, quæ sinistram fundi sedem ramis conferit. Atque ad hunc modum frequentissimè
nistrum portæ uenæ truncum absumi spectabis. nō raro autem ad huc in hominibus ex sin-
lis uenis concauæ lienis regioni iam inferendis, singulas uenas in uentriculum ad eum modum